

Aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
De heer prof. dr. R.H. Dijkgraaf
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

E-mail

nierstrasz@vereniginghogescholen.nl

Doorkiesnummer

(06) 13667190

Datum

14 januari 2022

Ons kenmerk

22.5158.HN

Onderwerp

Reactie internetconsultatie Besluit
experiment bijzondere nadere
vooropleidingseisen opleiding tot leraar
basisonderwijs

Geachte heer Dijkgraaf,

De Vereniging Hogescholen heeft verheugd kennis genomen van dit wetsvoorstel en wil graag, mede namens de hogescholen met pabo's, op deze consultatie reageren. Met het voorstel wordt het blijken de memorie van toelichting voor lerarenopleidingen mogelijk om vanaf studiejaar 2022/2023 voor een periode van drie jaar te onderzoeken in hoeverre het toelaten van aspirant-studenten die (nog) niet voldoen aan de bijzondere nadere vooropleidingseisen en hen in staat te stellen om gedurende het eerste jaar van inschrijving alsnog aan deze eisen te voldoen de toegankelijkheid van de pabo verbetert en bijdraagt aan een verhoging van de (diversiteit in de) in- en doorstroom in de pabo. Doel van deze wetgeving is ervoor te zorgen dat de aantrekkelijkheid van de pabo vergroot wordt en meer aspirant-studenten zich zullen aanmelden en uiteindelijk starten als leraar po.

Deze experimenteerwetgeving sluit aan bij het actieplan pabo¹ zoals opgesteld door het landelijke overleg van pabo's (LOBO) en de Vereniging Hogescholen (VH), waarin zij voorstellen doen voor een inclusiever en toekomstbestendig toetsings- en toelatingsbeleid. De minister informeerde de Tweede Kamer eerder over dit plan. In dit plan is een andere kijk geformuleerd op de rol en de functie van de landelijk georganiseerde toetsing op de pabo. Hierbij gaat het in de context van het actieplan om de toelatingstoetsen voor de poort en de rekentoets wiscat pabo in de poort. De landelijke toetsen Nederlands en Wiskunde voor de pabo blijven in dit plan buiten beschouwing, mede omdat deze de inhoud van de betreffende kennisbases toetsen, hiermee zorgdragen voor een stevige borging van de kwaliteit ervan en bovendien geen drempel vormen voor instroom in de opleiding.

Onderbouwing voor deze andere kijk op het toetsings- en toelatingsbeleid wordt geleverd door verschillende onderzoeken naar toetsing en toelatingstoetsen, waarin onder andere kritisch gekeken is naar de mogelijke aanwezigheid van bias die ervoor zorgt dat specifieke groepen niet beginnen aan de pabo. Op dit moment is het niveau voor rekenen-wiskunde niet afdoende geborgd in het toelidend onderwijs. De huidige rekentoets wiscat voor de pabo voorziet op dit moment in de borging van het gevraagde niveau. Voltijdstudenten krijgen binnen de poort (eerste jaar) van de pabo drie kansen om de toets te behalen, anders dienen ze de opleiding te verlaten. Met een nieuwe rekentoets beogen de pabo's dat studenten voor de poort geïnformeerd worden over de stand van zaken ten aanzien van het gevraagde kennis- en vaardigheidsniveau op het gebied van rekenen-wiskunde. Tijdens de opleiding wordt het vereiste niveau vervolgens geborgd. Er vindt daarnaast

¹ Zie <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2021/11/10/actieplan-pabo-s-concept>

opnieuw overleg met het toelidend onderwijs en OCW plaats om het vereiste kennis- en vaardigheidsniveau 'aan de voorkant' te borgen.

In dit plan worden de toelatingstoetsen voor de vakken aardrijkskunde, geschiedenis en natuur & techniek informerend in plaats van selecterend voor de poort van de pabo ingezet. Dit wordt op twee manieren uitgewerkt. Werk maken van pilots mbo-keuzedeel Voorbereiding pabo, waarin de gevraagde kennis voor de poort van de opleiding is geborgd in het toelidend onderwijs. Deze pilots worden in nader te bepalen regio's in samenwerking tussen lerarenopleiding en mbo instellingen vormgegeven. Daarnaast, en dat raakt aan de inhoud van het voorliggende wetsvoorstel, wordt werk gemaakt van een experiment, waarbij toelatingstoetsen voor de poort worden afgenomen om de student te informeren over zijn/haar kennisniveau. Op grond hiervan kan de student, eenmaal binnen de opleiding, zich gericht bekwamen op de nog te realiseren onderdelen. Zich verder bekwamen gaat in dit geval niet ten koste van het huidige programma in het eerste jaar. Oefening en toetsing zijn voor wat betreft de toelatingstoetsen 'extracurriculair'. Het is uiteindelijk aan de studenten om in de opleiding alsnog te laten zien de stof te beheersen. De pabo's blijven zo staan voor kwaliteit van instroom en van opleidingsinhouden.

Terecht signaleerde de minister van OCW in een Kamerbrief dat de toelatingstoetsen studenten, zeker in dit tijdsgewricht, te veel belasten en onder druk zetten. De ervaringen met het onder voorwaarden beginnen met de pabo als gevolg van de coronamaatregelen zijn positief. Dit heeft erin geresulteerd dat er per saldo minder studenten uit zijn gevallen op de toelatingstoetsen.

Omdat de leraar van onschatbare waarde is als het gaat over het onderwijs aan en de vorming van kinderen in het basisonderwijs, willen de pabo's - juist in deze tijden van oplopende tekorten- nog meer werk maken van wat zij zien als hun maatschappelijke opdracht, namelijk het wekken van belangstelling voor dit prachtige beroep en het bieden van ruim baan aan aspirant-studenten die hiertoe opgeleid of omgeschoold willen worden. Die waarde zit onder andere in het kunnen bieden van gelijke kansen aan alle leerlingen, het afstemmen van onderwijs op maat van het kind en de voorbereiding van leerlingen op hun rol in de maatschappij en de samenleving. De bijzondere nadere vooropleidingseisen blijven onveranderd en borgen mede dat zo goed mogelijke leraren voor de klas staan.

Het actieplan vloeit mede voort uit het bestuursakkoord Flexibilisering Lerarenopleidingen. Dat is een door de Vereniging Hogescholen en de VSNU (nu UNL) met de minister van OCW gesloten akkoord gericht op het meer vraaggericht en flexibel opleiden. Het doel is het opleiden en professionaliseren van meer leraren, waarbij op grond van eerder verworven competenties meer gepersonaliseerd en flexibel onderwijs voor studenten kan worden samengesteld.

De VH ziet een paar aandachtspunten in het voorstel dat voorligt. Het tijdspad is ambitieus en vraagt veel van de betrokken instellingen in de voorbereiding en de communicatie richting de aspirant-studenten. Van belang is dat studenten goed geïnformeerd een besluit kunnen nemen over aanmelding en inschrijving. Daarom spraken de pabo's in het landelijk overleg (LOBO-overleg) af dat komend studiejaar alle aspirant-studenten die daarvoor in aanmerking komen maximaal gestimuleerd worden om de reguliere toelatingstoetsen te doen en dat zij

hiervoor twee kansen per toets hebben. Bij het voldoen aan de eisen van een toelatingstoets ontvangt de aspirant-student een certificaat waarmee vrijstelling verkregen wordt.

Verder zou in de regelgeving een nadere precisering aangebracht kunnen worden. De student moet in het eerste jaar van inschrijving voldoen aan de gestelde toelatingseisen. Wie niet voldoet, dient de opleiding te verlaten. Het staat de student vrij zich opnieuw aan te melden voor het eerste studiejaar. De geldigheid van reeds behaalde opleidingsonderdelen is door de opleiding vastgesteld, de certificaten van mogelijk reeds behaalde toetsen (voor de poort, binnen het eerste jaar van inschrijving) hebben een geldigheid van vijf jaar.

De activiteiten, de begeleiding en de toetsing van de toelatingseisen zijn extracurriculair. Deze moeten nog ontwikkeld worden. Een landelijk ondersteuningsaanbod blijft beschikbaar, zoals de mogelijkheid om deel te nemen aan landelijke trainingen en gebruik te maken van kennisclips ter voorbereiding op beslissende toetsing binnen het eerste jaar van inschrijving. Hiermee verwachten de opleidingen dat studenten voldoende voorbereid blijven op wat de opleiding van hen vraagt. Van de pabo's vraagt dit mogelijk een extra inspanning. We houden er rekening mee dat de instellingen bij hun aanmelding bij de minister voor het experiment een raming toevoegen van noodzakelijke additionele kosten waar dit aan de orde is.

Kennisdeling en evaluatie is essentieel. In de regeling is aandacht voor de effecten op de in-, door- en uitstroom van studenten richting het tweede jaar en de effecten op de lerarenopleiders. We gaan ervanuit dat hier ook aandacht is voor het effect op de eerder genoemde groepen die nu niet beginnen aan de pabo. Daarnaast spraken de pabo's af om elkaar te informeren en te ondersteunen in verdere uitwerking van de modaliteiten d.m.v. 'peer groups' en daar waar mogelijk ook een lector of lectoren bij te betrekken.

Het bestuur,
mede namens de hogescholen met lerarenopleiding po/pabo

Maurice Limmen,
voorzitter

Ron Minnée,
secretaris